

STADSARCHIEF

JAARVERSLAG 2014

Hof van Habsburg, Goswin de Stassartstraat 145, 2800 Mechelen

Website: <http://stadsarchiefmechelen.be>

Facebook: <https://www.facebook.com/stadsarchiefmechelen>

INHOUDSTAFEL

1	Beleid	2
2	Publiekswerking	3
2.1	Leeszaalwerking	3
2.2	Bezoekcijfers leeszaal en websites	3
2.3	Invoer nieuwe aanvraag- en bezoekersregistratie	3
2.4	Specifieke informatieverstrekking aan het publiek	3
2.5	Regionale beeldbank	4
2.6	Erfgoedvrijwilligerswerking	4
2.7	Medewerking aan tentoonstellingen	5
2.8	Collectiedag De Groote Oorlog	5
2.9	Medewerking aan Erfgoeddag	5
2.10	Museumtraject	6
3	Ontsluiting	7
3.1	Ingebruikname archiefbeheerssysteem ICA-Atom	7
3.2	Ontsluitingsactiviteiten	7
3.3	Digitaliseren van bronnen	10
4	Verzamelbeleid	11
4.1	Aanwinsten	11
4.2	Overdrachten	12
4.3	Afstoting, selectie en vernietiging	13
5	Onderzoek	13
5.1	Overleg met universiteiten en hogescholen	13
5.2	Collectie verder toegankelijk maken met onderwijs- en onderzoekspartners	13
6	Behoud en beheer	14
6.1	Restauratie- en conserveringsactiviteiten	14
6.2	Calamiteitenplanning	14
6.3	Depotbeheer	15
7	Toezicht en advies	16
7.1	Begeleiding en advisering inzake documentbeheer	16
7.2	Advisering en ondersteuning erfgoedbewaarders	16
8	Interne werking	17
8.1	Personeel	17
8.2	Vorming	17
8.3	Interne werkprocessen	17
8.4	Externe communicatie	17
8.5	Advisering straatnaamgeving	18
9	Ondersteuning en netwerking	18
9.1	Kennisdeling	18
9.2	Oprichting regionaal archievenoverleg DYNA'MK	19

1 BELEID

In tegenstelling tot wat sommigen zoal verwachten van archieven, is het in het gebouw van het Mechelse Stadsarchief zelden rustig. Gedurende zes dagen op zeven gonst het er van de activiteiten. Het dagelijkse komen en gaan van bezoekers, medewerkers, vrijwilligers en partners in diverse projecten weerspiegelt een “levend archief”, inspirerend, geruststellend, verwondering wekkend en in ieder geval bepalend voor het leven en werken van velen. In de stroom van feiten en feitjes waaruit een werkjaar kan bestaan, willen we enkele belangrijke ontwikkelingen aanhalen. Het zijn telkens mijlpalen uit 2014 die ook de komende jaren een ingrijpende invloed zullen hebben op de werking van de archiefdienst.

Zo stond het jaar voor een flink deel in het teken van het behalen van een regionale erkenning. Op basis van het vorig jaar behaalde Vlaamse kwaliteitslabel werd het haalbaar om bij de provincie een indeling op het regionale niveau aan te vragen. Na het samenstellen en indienen van een dossier en het bezoek van de visitatiecommissie volgde eind november het verlossende bericht dat de provincie Antwerpen onze erkenning en subsidiëring vanaf 2014 had goedgekeurd. Het Stadsarchief Mechelen is daarmee het eerste culturele archief in de provincie dat regionale erkenning geniet en daarbij een jaarlijkse werkingssubsidie van € 50.000 uitgekeerd krijgt. Met deze middelen kan het Stadsarchief zich verder toeleggen op professionalisering, publiekswerking en de uitbouw van een regionale werking.

Op het vlak van publiekswerking werd met de lancering in september van de website www.mechelsegenealogischebronnen.be alweer een nieuwe stap gezet in de digitale ontsluiting van veel bevraagde archiefbronnen. Met het online brengen van meer dan 200.000 aktes van de burgerlijke stand (1794-1913) komt de realisatie van een digitale leeszaal dichterbij. Het is tevens de geslaagde bekroning van een jarenlange samenwerking van vrijwilligers en Stadsarchief.

Tenslotte was er in de zomer nog de langverwachte doorbraak in het erfgoeddepotdossier. Na jarenlange prospectie naar een geschikte locatie en de nodige vooronderzoeken besliste het stadsbestuur om over te gaan tot aankoop van de leegstaande bedrijfsgebouwen op de Alstomsite aan de Leuvensesteenweg in Muizen. In de gebouwen van de voormalige Rateaufabrieken zullen niet alleen een deel van de archieven van het Stadsarchief, maar ook de collecties van de archeologische dienst, stedelijke musea en stadsbibliotheek een degelijk onderkomen vinden. In samenspraak met de provincie zal het nieuwe erfgoeddepot ook een regionale rol opnemen.

2 PUBLIEKSWERKING

2.1 Leeszaalwerking

Openingsuren

De algemene leeszaal is open op dinsdag en donderdag, van 8.30 tot 12.00 en van 13.00 tot 17.00 uur.

De leeszaal genealogie op woensdag van 8.30 tot 12.00 en van 13.00 tot 19.00 en op zaterdag van 8.30 tot 12.00 uur.

2.2 Bezoekerscijfers leeszalen en websites

	2012	2013	2014
Aantal bezoeken leeszalen (1)	2.030	2.085	1.831
Aantal aanvragen voor raadpleging van documenten en boeken (2)	10.524	9.993	9.536
Aantal bezoeken website Stadsarchief	18.753	15.383	16.068
Aantal volgers facebookpagina	400	631	777
Aantal bezoeken website Regionale Beeldbank	32.752	34.848	31.073
Aantal bezoeken website Genealogische Bronnen Mechelen (3)	-	-	4.183

(1) Vanaf 15 april 2013 werd de leeszaal voortaan op maandagen gesloten. Het aantal openingsdagen daalde daarmee van 5 naar 4.

(2) Heeft betrekking op aanvragen van stukken via leeszaalformulieren. De aanvragen kunnen 1 tot 5 te raadplegen stukken omvatten. Het aantal stukken, geraadpleegd via de digitale bestanden en de databanken beschikbaar in de leeszaal, worden hier niet meegerekend.

(3) Website opgestart op 24/09/2014.

2.3 Invoer nieuwe aanvraag- en bezoekersregistratie

Eind mei 2014 voerde het Stadsarchief het gebruik van een lezerskaart in. Deze kaart is onbeperkt geldig en is volledig gratis. Het gebruik van de lezerskaart en bijhorend nummer verhoogt de privacy van de bezoekers en vereenvoudigt het invullen van leeszaalregister en aanvraagformulieren. De formulieren werden in die zin vernieuwd. Na advies van de privacycommissie werd ook een bezoekersregister aangelegd.

2.4 Specifieke informatieverstrekking aan het publiek

Genealogische opzoekingen voor particulieren

- betalend: 4
- niet-betalend: 126

Genealogische opzoekingen voor dienst begraafplaatsen: 87

Opzoekingen en dienstverlening i.v.m. bouwvergunningen: 65

Aantal aanvragen raadpleging bouwdoosiers (periode voor 1962)	2011	2012	2013	2014
	38	34	22	65

2.5 Regionale Beeldbank

Kwetsbare, maar ook op de 'erfgoedactualiteit' geënte beeldcollecties werden in de beeldbank opgenomen. Zo bezit het Stadsarchief een enorm rijke collectie "plakbrieven": vaak grote en soms mooi ontworpen affiches, maar gezien de papierkwaliteit zeer kwetsbare items. Het gaat om meer dan 15.000 affiches die in de stad op openbare plaatsen werden aangeplakt en dit in de periode 1884-1959. De onderwerpen zijn heel gevarieerd: filmvoorstellingen, openbare verkopen, Duitse verordeningen, sportmanifestaties, bals, verkiezingspropaganda, stakingsoproepen, enz. Deze uitgebreide collectie wordt ontsloten door een enthousiaste ploeg vrijwilligers. Om het publiek te laten kennismaken met deze mooie, maar kwetsbare reeks werd een eerste selectie van 150 affiches op de beeldbankwebsite geplaatst. De klemtoon lag - onvermijdelijk - op de periode van de Eerste Wereldoorlog. Verder werd ook een verzameling prachtige foto's van kampioenviering KV Mechelen in 1989 in de kijker geplaatst. In september volgden nog 246 nieuwe beelden online. Naast de gebruikelijke foto's van bekende gebouwen en stadsgezichten was er een heel gevarieerd aanbod, zoals een aantal opmerkelijke foto's uit het dorpsleven van Hombeek, Heffen, Leest en Walem. Naar aanleiding van de schenking van het archief van de Koninklijke Lucasgilde bracht het Stadsarchief tevens enkele beelden omtrent de eerste voorzitter, kunstenaar Willem Geets, die het historische huis 'de Zalm' bewoonde op de Zoutwerf. Enkele unieke beelden toonden de oorlogsschade aan dit huis ten gevolge van de bombardementen in de Tweede Wereldoorlog. De kunst was verder ook goed vertegenwoordigd met onder meer historische foto's van de muurschilderingen in het Schepenhuis en het Hof van Busleyden, de schilderijen in de Begijnhofkerk, 19de eeuwse ontwerptekeningen van Jan Jozef Vervloet voor praalwagens van de Hanswijkcavalcade van 1838, en foto's – vaak genomen in hun atelier - van kunstenaars als Rik Verheyden, Theo Blickx, Willy Geets, Tony-Luc Blickx en van beeldhouwwerken van Ernest Wijnants. Sport en actie kwamen aan bod in een selectie uit de glasplaten van de persfotograaf Leon Van Baelen, met onder andere de basketbalploeg van Racing Mechelen in 1962 en de doortocht van de Ronde van Frankrijk in 1958. Ook stakingen, feesten van Driekoningen en Sint-Maarten (Sinte Mette), boomplantingen, overstromingen en andere gebeurtenissen passeerden de revue. Tot slot was er nog een bijzondere reeks opmetingstekeningen van de kerkhoven die zich tot aan het eind van de 18de eeuw rond de Mechelse stadskerken bevonden. Het gaat om negen plattegronden opgemaakt naar aanleiding van het in 1784 door keizer Jozef II uitgevaardigde "Edict angaande de begrafenis", waardoor het in de binnensteden verboden werd om overledenen te begraven in kerken en op kerkhoven. De archivariissen schreven een aantal Mechelse weetjes over het klooster Tersiecken, de Mechelse burgerwacht, alias de Garde Civique of Garde Comique, de missionarissen Verhaeghen in China en over de komst van de Grote Oorlog naar de regio en de bijhorende propaganda-slag.

De hoofdarchivaris nam deel aan de tweemaandelijksse bijeenkomsten met de partners uit de betrokken gemeenten in de regio, waar alle beeldbankactiviteiten gecoördineerd worden.

2.6 Erfgoedvrijwilligerswerking

Er vond overleg met de vrijwilligers plaats op 02 april en 16 oktober. Tijdens deze overlegmomenten werden de lopende projecten overlopen en konden de vrijwilligers vragen stellen en feedback geven. Ook werd de aanpak van nieuwe projecten besproken. Dergelijke overlegmomenten zullen in de toekomst halfjaarlijks plaatsvinden. Daarnaast is er op elk moment dat een vrijwilliger komt werken gelegenheid tot individuele feedback.

2.7 Medewerking aan tentoonstellingen

Het Stadsarchief leende archiefstukken uit aan de volgende tentoonstellingen:

- Tientallen documenten en voorwerpen uit het archief van Paul du Trieu de Terdonck voor de tentoonstelling “Rik Wouters en co. Door de Groote Oorlog getekend” (17 mei-28 september 2014, Museum Hof van Busleyden, Mechelen)(actie 2d3)
- Versteekboek Joannes en Amandus de Gruyters (1780-1804), erkend topstuk van de Koninklijke Beiaardschool en in beheer bij het Stadsarchief, voor de tentoonstelling “Een zucht tot klokken-spel” in het Museum Vleeshuis te Antwerpen in het kader van het driejaarlijks Beiaard Wereld Congres 2014, van 23 juni tot 15 augustus 2014.

2.8 Collectiedag De Groote Oorlog

Op donderdag 27 februari organiseerden de Erfgoedcel Mechelen en de Provincie Antwerpen een collectiedag rond de Eerste Wereldoorlog. Personen die voorwerpen of documenten bewaarden die met de oorlog te maken hebben, en daar misschien het verhaal achter kenden, konden de ganse namiddag en avond terecht in Erfgoedcentrum Lamot. Ze konden hun stukken laten registreren en inscannen en kregen daarbij uitleg en tips vanwege teams van experts omtrent de historische context en eventueel goede bewaring ervan. De ingescande stukken en geregistreerde verhalen verschenen anderhalve maand later op www.europeana1914-1918.eu. Een deel van het beeldmateriaal werd in de Regionale Beeldbank opgenomen. Hoofdarchivaris Willy Van de Vijver en archiefmedewerker Geert Laarmans werkten mee aan het evenement door te assisteren bij het digitaliseren en als experts/adviseurs bepaalde historische documenten voor de bezoekers te kaderen en tips te geven voor de conservering.

2.9 Medewerking aan Erfgoeddag ‘Grenzeloos’ 27 april

De stedelijke musea, in nauwe samenwerking met het Stadsarchief, organiseerde op deze Erfgoeddag een evocatie, tentoonstelling en workshop in Lamot. Op basis van documenten uit het Stadsarchief brachten leerlingen van de Afdeling Woord van het Conservatorium Mechelen er de verhalen van enkele Mechelaars in de “Groote Oorlog” tot leven. Verwijzend naar Mechelse oorlogsfiguren zoals Alfred Ost en Paul du Trieu deden ze dit in historische kostuums die de sfeer van die tijd weer helemaal naar boven brachten. Archivaris Dieter Viaene zorgde samen met conservator Bart Stroobants van de stedelijke musea voor de historische input. Eén van de Mechelaars die opnieuw tot leven gebracht werd, was Paul du Trieu de Terdonck (1887-1936). Deze artistieke telg uit een vooraanstaande Mechelse familie vocht samen met zijn broers aan het IJzerfront. Puttend uit het rijke familiearchief du Trieu de Terdonck zorgde archivaris Dieter Viaene voor een kleine tentoonstelling met documenten en voorwerpen en een powerpointpresentatie met beeldmateriaal. Dit alles was tevens een voorsmaakje op de tentoonstelling “Rik Wouters en co. Door de Groote Oorlog getekend” (17 mei-28 september 2014, Hof van Busleyden, Mechelen). (actie 2d3-2d4)

Verder nam hoofdarchivaris Willy Van de Vijver op die dag ook actief deel aan de Workshop “Gekiect en gescand” in de Mechelse Moskee aan de Olivetenvest. In het kader van de herdenking van 50 jaar Migratie organiseerde de erfgoedcel een workshop rond verhalen, beeldmateriaal en documenten met de bedoeling de Marokkaanse migratie in Mechelen in beeld te brengen, onder meer via de Regionale Beeldbank. Dit gebeurde in samenwerking met het Stadsarchief, Vormingplus Regio Mechelen, project de Bruggenbouwers en de Mechelse Moskee. Naast de kennismaking met enkele bijzondere migratieverhalen en –

documenten bood deze workshop ook een unieke mogelijkheid tot reflectie rond de mogelijkheden en onmogelijkheden van het Marokkaanse migratie-erfgoed.

Tenslotte verzorgde de hoofdarchivaris, in het kader van “Matinée Lamot. Boeiende vertellingen uit de coulissen van het Mechelse erfgoed”, op Erfgoeddag voor een presentatie betreffende de bronnen over de Eerste Wereldoorlog die in het Stadsarchief beschikbaar zijn.

2.10 Museumtraject

In nauwe samenwerking met de dienst musea en de afdeling erfgoedontwikkeling was het Stadsarchief ook in 2014 actieve partner bij de uitwerking van het concept van het nieuwe stadsmuseum in het Hof van Busleyden . De hoofdarchivaris participeerde in de beleidsplanning 2015-2019 van de stedelijke musea, terwijl archivaris Dieter Viaene teksten schreef en beeldmateriaal selecteerde en aanleverde voor de wandeling van de try-outtentoonstelling ‘Uw toren is niet af’.

3 ONTSLUITING

3.1 Ingebruikname van archiefbeheersysteem ICA-AtoM

Eind 2013 kocht het Stadsarchief het archiefbeheersysteem ICA-AtoM aan, samen met de importtool Atomis. In 2014 werd gestart met de verdere opbouw en de eerste import van gegevens in de databank. Hieronder volgt een overzicht van de resultaten:

Een collectieoverzicht met inbegrip van alle archiefvormers (meer dan 800). Aan dit overzicht worden alle beschrijvingen gekoppeld.

Volgende inventarissen, samen goed voor circa 20.000 beschrijvingen werden al gekoppeld:

- BETERAMS, F.G.C. 'Inventaris van het Archief van de Commissie van Openbare Onderstand van Mechelen'. 2 delen. Mechelen, 1956-1957.
- DAMBRUYNE, J. 'Inventaris van de nog niet geherinventariseerde archieven van de Mechelse ambachten (tweede helft 13de eeuw-einde 18de eeuw)' (Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen. Studia et Documenta Mechliniensia IX). Mechelen, 2006.
- INSTALLE, H. 'Inventaris van het fonds bakkersambacht op het Stadsarchief te Mechelen' (Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen. Studia et Documenta Mechliniensia VI). Mechelen, 1989.
- INSTALLE, H. 'Inventaris van het fonds brouwersambacht op het Stadsarchief te Mechelen'. Mechelen, 1982.
- INSTALLE, H. 'Inventaris van het fonds der lederverwerkende ambachten op het Stadsarchief te Mechelen (Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen. Studia et Documenta Mechliniensia V). Mechelen, 1989.
- INSTALLE, H. 'Inventaris van het fonds visverkopersambacht op het Stadsarchief te Mechelen' (Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen. Studia et Documenta Mechliniensia II). Mechelen, 1987.
- INSTALLE, H. 'Inventaris van het fonds vleeshouwersambacht op het Stadsarchief te Mechelen' (Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen. Studia et Documenta Mechliniensia VI). Mechelen, 1989
- VIAENE, D. 'Inventaris van het notariaatsarchief 1468-1928' (Herwerkte uitgave van de Inventaris der Notariële Protocollen van René De Roo). Mechelen, 2008

De lancering op de publiekswebsite is gepland in de loop van 2015.

3.2 Ontsluitingsactiviteiten

3.2.1 Databank Bouwvergunningen (1770-1961)

In 2014 werden 2.438 bouwdoSSIERS ingegeven in de databank, gecontroleerd en zuurvrij verpakt. De teller van de totaal ingebrachte doSSIERS staat nu op 44.122. Nadat een aantal niet eerder duidelijk geïdentificeerde bestanden opgedoken waren, werd de aanvankelijke schatting van 45.000 doSSIERS opgetrokken naar vermoedelijk 50.000 stuks. Er werd vooral gewerkt aan de jaren 1880-1881, 1883 en 1925-1926. Op enkele uitzonderingen na is de periode 1878-1961 volledig in de databank ingevoerd. Archiefmedewerkster Hilde Van Bulck, die jarenlang de invoer en dienstverlening had verzorgd, werd vanaf

haar pensionering op 1 mei afgelost door collega Geert Laarmans die het verdere ontsluitingsproject zal uitvoeren en opvolgen.

3.2.2 Inventarisatie familiearchief du Trieu de Terdonck

Het archief du Trieu de Terdonck werd aangevuld met verschillende nieuwe bewaargevingen door de familie. Er werden honderden nummers van dit familiearchief voorlopig geïnventariseerd.

3.2.3 Ontsluitingsactiviteiten van vrijwilligersgroep De Ware Vrienden van het Archief

Ook in 2014 waren de Vrienden heel actief. Een overzicht van hun belangrijkste realisaties:

- Digitalisering registers Burgerlijke Stand Mechelen (ouder dan 100 jaar): het jaar 1913 werd geïndexeerd en toegevoegd aan de databank ScanSearch).

- In 2013 verschenen volgende nieuwe publicaties in de reeks 'Het Genealogisch Repertorium van het Mechelse District':

- 64. Notariaat Jan Harlinghen. Registers 887 (1603-1605) en 888 (1604-1605).
Auteur: François Van der Jeught. Aantal bladzijden: 290.
- 65. Notariaat Jan Harlinghen. Registers 884 (1600), 885 (1601-1602) en 886 (1603)
Auteur: François Van der Jeught. Aantal bladzijden: 136.
- 66. Notariaat Peeter Verhulst. Registers 1771 (1661-1662) en 1772 (1663-1664)
Auteur: Marvin Olbrechts. Aantal bladzijden: 240.
- 67. SAM, Rubriek G., Serie I, nummer 1, Schepenakten 1345-1352. Ambtsjaar 1345-1346.
Auteur: Jan Meutermans. Aantal bladzijden: 96.

- Personendatabank: momenteel (situatie op 19 februari 2015) zitten er gegevens van 69.474 personen verspreid over 10.438 akten in de personendatabank op de website van De Ware Vrienden. Dit betekent een stijging van 27.376 personen ten opzichte van 2013, toen waren er gegevens over 42.098 personen verspreid over 6.380 akten.

- Huizendatabank: momenteel zijn 35.739 (situatie op 19 februari 2015) lijnen in de huizendatabank. Dit betekent 4.041 aanvullingen ten opzichte van 2013.

- De reeks volkstellingen van de Mechelse deelgemeenten is uitgebreid met de telling van Hombeek 1820-1846, telling Hombeek 1867-1880, de Status Animarum van Leest van 1773 en de Status Animarum van Leest van 1786.

- Van Mechelen zelf werd de index op de volkstelling van 1803 online geplaatst.

- Er kwamen totaalindexen op notariaat Harlinghen en notariaat Bachusius.

- Voor de publicatie 'Van Beneden 14de eeuw - 19de eeuw' werd een index op de gehuwde vrouwen op de website geplaatst.

3.2.4 Ontsluitingsactiviteiten van Erfgoedvrijwilligers

De vrijwilligers van de Erfgoedcel werkten dit jaar mee aan de volgende ontsluitingsprojecten:

- Inventarisatie reeks plakbrieven: 1.349 nummers of affiches beschreven.
- Herinventarisatie van het Oud Archief deel 6: circa 117 nummers.

Oplijsting van het originele beeldmateriaal uit de Verzameling Berlemont: de systematische registratie en beschrijving van alle afbeeldingen (foto's, prentbriefkaarten, prenten en drukwerk) in deze verzameling met het oog op opname in dezelfde Beeldbank werd afgerond. In totaal zijn 186 kaften verwerkt.

3.2.5 Ontsluiting Stedelijke Erfgoedbibliotheek

3.2.5.1 Werkingscijfers

Aanwinsten	2012	2013	2014
Mechelse Bibliotheek	112	155 (21+134)	161 (15+146)
Mechelse Bibliotheek Reeksen	6	14	6
Algemene Bibliotheek	19	14	31
Algemene Bibliotheek Reeksen	0	0	0
Administratieve Bibliotheek	15	0	23
Tijdschriften	444	476	425
CD-roms	12	0	0
DVD's	1	0	0
BHA (handbibliotheek hoofdarchivaris)	0	6	5
BA (handbibliotheek archivaris)	0	1	0
TOTAAL aantal exemplaren	609	666	651

Opmerkingen:

- Dubbels krijgen voortaan een nieuw nummer, vroeger werden ze onder het nummer van het eerste exemplaar ondergebracht of waren niet genummerd. Zij kregen een nieuw nummer en worden bij de aanwinsten verrekend. Door deze werkwijze te gebruiken, telde men 15 boeken meer.
- Reeksen kregen vroeger geen consequente signatuur. Nieuwe reeksen worden voortaan apart aangeduid en dit zowel voor de Mechelse als voor de Algemene Bibliotheek.
- Tijdschriften omvatten aanwinsten door abonnementen, ruilabonnementen en giften. Naast tijdschriften worden ook werken uit de oude Mechelse Reeks en kranten hierbij verrekend.
- Omdat sinds december 2012 werd begonnen met de digitalisering, werd een nieuwe nummering gestart voor de boeken die geplaatst werden in het bureau van de hoofdarchivaris (HBA) en bureau van de archivaris (BA)
- Van de cd-roms zijn er soms papieren versies.

De fichier van de Mechelse Bibliotheek werd bijgehouden tot en met nummer M.11317.

De fichier van de Algemene Bibliotheek werd bijgehouden tot en met nummer 22.918

3.2.5.2 Tijdschriftenadministratie:

In 2014 werden de tijdschriften 'M Mechelen Magazine' en 'Bijt in Mechelen : kalender' aan de tijdschriften toegevoegd.

3.2.5.3 Anet-catalogus – catalografie Mechelse Bibliotheek (actie 1b9)

Bibliotheekmedewerkster Lutgard Van Praet voegde 844 titelbeschrijvingen van de afdeling Mechelse Bibliotheek toe de Anetcatalogus. Van de circa 11.000 M.-nummers en sedert de opstart van de invoer in 2013, werkte zij eind december 2014 het boek met signatuur M.2990(a) af.

3.3 Digitaliseren van bronnen

3.3.1 Opstart website Mechelse Genealogische Bronnen (www.mechelsegenealogischebronnen.be)

In het najaar van 2014 lanceerde het Stadsarchief de website mechelsegenealogischebronnen.be. Deze website, ontwikkeld door de Brugse firma Vanden Broele, is het vertrekpunt voor iedereen die op zoek is naar zijn/haar Mechelse voorouders. Vanuit de homepage van de archiefdienst wordt doorgelinkt naar website van Mechelse Genealogische Bronnen. De eerste aangeboden bron is de volledige gedigitaliseerde Mechelse burgerlijke stand ouder dan 100 jaar op terug. Het gaat over de beelden van circa 200.000 originele geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten van Mechelen, Heffen, Hombeek, Leest, Muizen en Walem. Bezoekers kunnen die online opzoeken, bekijken, printen, opslaan in hun eigen dossier. Het gebruik van de databank is volledig gratis, er wordt enkel een eenmalige en kostenloze registratie gevraagd.

In de toekomst wordt het aanbod gedigitaliseerde Mechelse genealogische bronnen op deze website systematisch verder uitgebreid. Zo zijn er al plannen voor de bevolkings- en de parochieregisters. Deze website is het resultaat van een intense samenwerking met Ware Vrienden Willem Miseur en Willy Hendrickx.

3.3.2 Digitalisering bevolkingsregisters

Het project "Wie was Waar?" met als doel de digitale ontsluiting van de bevolkingsregisters (1795-1910) werd dit jaar voorbereid. Na een vooronderzoek begin 2014 rond de praktische en technische organisatie van het project volgde in het najaar een tweede voorbereidende fase met verkennend overleg met potentiële partners in de regio en met een technische, commerciële partner. Nadat de regionale erkenning en bijhorende subsidiëring rond was, kon het project daadwerkelijk van start gaan. Na offerteaanvragen bij vier firma's in België en Nederland en daaropvolgende evaluatie volgde de toekenning van de digitaliseringsopdracht door college op 28 november aan de Nederlandse firma GMS. Na de opstartvergadering met externe partner GMS op 2 december werd een eerste deel (1795-1890) van de reeks bevolkingsregisters ter inscanning naar Nederland werd gebracht. Vanaf 10 december kon de testfase opgestart worden met de scanning van het eerste proefbestand.

3.3.3 Digitalisering parochieregisters

Op 19 augustus werd een overeenkomst gesloten met het Algemeen Rijksarchief voor de digitale ontsluiting van de parochieregisters van de stad Mechelen. Die houdt in dat het Rijksarchief alle Mechelse parochieregisters, meer dan 200 stuks, zal inscannen en een digitale kopie van de beelden ter beschikking stelt. Het Mechelse Stadsarchief mag de beelden beschikbaar stellen op zijn websites. Verder levert het Rijksarchief aan het Stadsarchief de digitale beelden van de originele parochieregisters van de deelgemeenten Walem (OLVrouw), Heffen (Sint-Amandus), Hombeek (Sint-Martinus), Leest (Sint-Niklaas) en

Muizen (Sint-Lambertus). Deze registers worden in het Rijksarchief Antwerpen bewaard. Tot hiertoe had het Stadsarchief daarvan geen digitale beelden. De Mechelse parochieregisters werden op 30 september opgehaald om in het Rijksarchief ingescand te worden. Op 15 januari 2015 werden ze teruggebracht.

3.3.4 Digitaal krantenarchief *Gazet van Antwerpen- Gazet van Mechelen*

Na de lancering in 2013 van de website met het krantenarchief, <http://archieff.gva.be/index.do>, waarbij de kranten van 1891 tot en met 1920 en van 2004 tot 30 dagen geleden aangeboden werden, werkten de partners dit jaar ijverig verder aan de digitalisering van de decennia na 1920.

De interne structurering bij het mediabedrijf Mediahuis, uitgever van de krantentitels en coördinator van het project leidde op het einde van 2014 tot een personeelwissel bij de projectmedewerkers van het bedrijf. Dat zorgde voor een heroriëntering van een aantal taken en opdrachten en leidde tot een (beperkte) vertraging in de voortgang van het project. Voor de digitalisering van de *Gazet van Mechelen* leende het Stadsarchief in de loop van het jaar selecties uit van de jaargangen 1944-1945 en 1959-1972.

4 VERZAMELBELEID

4.1 Aanwinsten via aankopen, bewaargevingen, schenkingen en overdrachten

Tot de meest in het oog springende aanwinsten van 2014 behoren:

- Akte van de Berthouts uit 1309. De Berthouts waren in die periode de heren van Mechelen. Het charter in kwestie gaat over een zakelijke transactie tussen Gillis Berthout en Rogier van Leefdaal. Het is een mooie aanvulling op de charters van en over de Berthouts die al in het Stadsarchief aanwezig zijn.
- Dossier afgeschafte kloosters uit Franse periode.
Via de familie van Melckebeke ontving het Stadsarchief een uniek eigentijds dossier dat verband hield met de afhandeling van de afgeschafte kloosters en andere instellingen (zoals de commanderij van Pitzemburg) ten voordele van de plaatselijk Commissie voor de Burgerlijke Godshuizen, voorloper van het huidige OCMW. Het lijvige dossier, met subdossiers per instelling, werd vermoedelijk begin 19de eeuw opgemaakt en samengesteld door J.A.J. van Melckebeke, vader van de meer bekende apotheker en plaatselijk historicus G.J.J. van Melckebeke (1811-1886).
- Supporterstijdschriften KV Mechelen.
De vereniging Malinwa Archief, de archiefwerking van het supportersorgaan van voetbalclub KV Mechelen, bracht in 2014 het grootste deel van haar collectie onder in het Stadsarchief. Deze collectie bestaat onder meer uit nagenoeg alle jaargangen van supportersmagazine *Geel&Rood*, de *KVM Krant* en *KVM magazines*. Op die manier is de rijke geschiedenis van KV Mechelen voor het grote publiek toegankelijk.
- Archief van de atletiekvereniging van KV Mechelen (1927-1958) (inclusief 60 à 70 foto's).
- Schenking van een verzameling van documenten, drukwerk en twee grote foto's uit het archief van het Liberaal Huis in Mechelen. De twee foto's hebben als onderwerpen de "Blauwe Wiegjes" (1936) en een portret van architect en gemeenteraadslid Auguste Van Haesendonck (1863-1935).

Naar aanleiding van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog mocht het Stadsarchief volgende schenkingen ontvangen:

- Verzameling oorlogsdocumenten van Jeanne Van den Berghen: het betreft een oorlogskroniek en bijhorende foto's en andere documenten. In 1914 vluchtte zij op twaalfjarige leeftijd met haar ouders, broers en zussen naar Hulst in Nederland. Na enkele maanden keerden ze terug naar Mechelen. Jeanne beschreef in haar kroniek ook het bezettingsleven in de stad. Haar verhaal levert een unieke bijdrage aan het geheel van getuigenissen van de vele duizenden Mechelaars die op de vlucht gingen voor het oorlogsgeweld.
- Persoonlijk archief van Emmanuel Van Craen (°1886-+1951). Zelf schrijver, behoorde hij tot bekende meubelmakersfamilie Van Craen, die nog steeds een bekende meubelfabriek uitbaten. Emmanuel Van Craen werd soldaat in het Belgisch leger en werd aan het IJzerfront slachtoffer van een gasaanval. Hij overleefde maar hield er blijvende letsels aan over. Van Craen kreeg verzorging in Engeland, waar hij ook zijn naar daar gevluchte gezin en familie terugzag. Het archief omvat persoonlijke documenten, medailles, foto's en tientallen postkaarten waarmee hij contacten onderhield met familie en vrienden in Frankrijk en Groot-Brittannië. Tijdens de Tweede Wereldoorlog sloot Emmanuel Van Craen aan bij het verzet in Lier, zijn toenmalige woonplaats.

Volgende beeldverzamelingen werden geschonken:

- Fotoverzameling van de familie Bernaerts-Lauwers, eind 19de en 1ste helft 20ste eeuw. Tot deze bekende familie uit Leest behoorde onder andere burgemeester Jaak Bernaerts (+ 1924). In de collectie bevinden zich ook enkele foto's van belang voor de geschiedenis van Leest, zoals van de fanfare Arbeid Adelt (1902) en van de kinderen van de plaatselijke school.
- Verzameling van tientallen foto's en prenten betreffende Mechelen, samengesteld door de bekende Mechelse historicus Eugeen Van Autenboer (°1920-+2008). De verzameling werd geschonken door de collega's van het Stadsarchief Turnhout, waar Van Autenboer ook vele jaren actief was. Het betreft voornamelijk stadsgezichten, portretten en Mechelse folklore.
- Verzameling van 180 kleurdia's van voormalig Mechels persfotograaf Leon Van Baelen (1901-1982), met unieke beelden van stadsgezichten en kunstwerken in de jaren 1960 en 1970. De collectie sluit mooi aan bij de andere werken die het Stadsarchief van deze fotograaf reeds in bezit heeft.

4.2 Overdrachten vanuit de stadsadministratie

Ondanks de beslissing om de archiefoverdrachten vanuit de stadsadministratie tijdelijk stop te zetten of zoveel mogelijk te beperken gezien het huidige tekort aan opslagruimte, werden toch een aantal overdrachten gerealiseerd in 2014:

- Noodoverdracht van archieven van de sociale diensten in de Maurits Sabbestraat, Naar aanleiding van de ontruiming en daaropvolgende verkoop van de gebouwen van de voormalige materniteit in de Sabbestraat dienden alle aanwezige dienstarchieven te verhuizen naar de nieuwe kantoorlocaties van de betrokken diensten. Na afronding van alle verhuisbewegingen bleek nog een groot aantal archieven achtergebleven te zijn. Het betrof archieven van opgeheven organisaties/diensten en afgesloten projecten van de voorbije decennia binnen de Mechelse sociale sector. Na afvoer en vernietiging van de niet te bewaren bestanden (vnl. documentatie) brachten de stedelijke transportmedewerkers zes paletten archief naar het hulpdepot aan het Douaneplein, waar ze geplaatst zullen worden. Vooraf moet echter nog de nodige registratie en selectie gebeuren.
- Overdracht vanwege dienst Notulenbeheer: Notulen Schepencollege (2007) en Procesverbalen Gemeenteraad (2008-2009).
- Overdracht door afdeling Financiën (Douaneplein): verantwoordingsstukken van de boekhouding, kohieren, bezwaarschriften en onwaardes, periode 2002-2004.

4.3 Afstoting, selectie en vernietiging

Voor de diensten van het Huis Bouw en verder de diensten economie, bevolking en begraafplaatsen en de stedelijke vzw Mechelse Feesten werden adviezen verstrekt betreffende het schonen van dossiers en het voorbereiden van vernietigingen.

Door plaatsgebrek en uiterst geringe raadpleegfrequentie werd het grootste deel van de collectie Belgische Staatsbladen afgevoerd ter vernietiging. De oudste jaargangen bleven bewaard en enkele delen werden aan andere, voornamelijk juridische bibliotheken overgedragen.

Binnen de afdelingen Mechelse Bibliotheek en Algemene Bibliotheek van de stedelijke erfgoedbibliotheek werden de titels, die nog verwerkt moesten worden of dubbel waren, opgelijst. Deze zullen in de nabije toekomst weggeschonken, verkocht of in laatste instantie vernietigd worden

5 ONDERZOEK

5.1 Overleg met universiteiten en hogescholen

Het Stadsarchief stimuleert het wetenschappelijk onderzoek waar mogelijk. In het kader van de ondersteuning van het nieuwe stadsmuseumtraject en de try-outtentoonstelling "Uw toren is niet af" (2 december 2014 tot 8 maart 2015) nam het Stadsarchief deel aan de samenwerking met het Centrum Stadsgeschiedenis van de Universiteit Antwerpen bij de beeld- en tekstredactie van het Expo Magazine, een verzameling essays en teksten over de stadsgeschiedenis, bestemd voor een breed publiek.

Ter voorbereiding van de tentoonstelling "Een Hollander in Mechelen. Op citytrip tijdens het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden" (30 april tot 26 juli 2015) adviseerde de hoofdarchivaris bij de selectie van potentiële tentoon te stellen stukken. Verder begeleidde en oriënteerde hij in het najaar een groepje studenten onder leiding van Gerrit Verhoeven (UA, Centrum Stadsgeschiedenis) bij hun onderzoek in eigentijdse bronnen zoals kronieken, archieven, kranten en drukwerk uit de Nederlandse periode (1815-1830).

5.2 Delen van de collectie (verder) toegankelijk maken in overleg en/of samenwerking met onderwijs- en onderzoekspartners

Het Stadsarchief ondersteunde en begeleidde de stage archivistiek en hedendaags documentbeheer van stagiair Rien Emmery die eind 2012 startte met de inventarisatie van het archief van kunstenaar Prosper de Troyer. Hij deed dat in het kader van zijn stage van de postuniversitaire opleiding archivistiek (VUB-RUG-KUL). In het academiejaar 2013-2014 werkte hij daaraan verder.

Als bestuursleden van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Kunsten en Letteren van Mechelen ondersteunden hoofdarchivaris Willy Van de Vijver en documentalist Axel Vaeck de werking van deze wetenschappelijke vereniging door het zorgen voor inhoudelijke, logistieke en inhoudelijke ondersteuning bij de organisatie van en communicatie rond de maandelijkse lezingen, uitgave van publicaties en bij het onderhouden van contacten rond en met het wetenschappelijk onderzoek in het Stadsarchief. De hoofdarchivaris verzorgde onder meer een flink deel van de rubriek "bibliografische notities" in de jaarlijkse Handelingen via een netwerk van onderzoekers uit diverse disciplines.

6 BEHOUD EN BEHEER

6.1 Restauratie- en conserveringsactiviteiten

Restauratie-atelier Helmond ontschimmelde tientallen grootboeken van de afdeling financiën en ook verschillende militieregisters.

Atelier Bart Hellemans (B-@rt) verrichtte de volgende restauraties:

- Scheuren herstellen van het bouwplan van de vroegere kerk in de Adegemstraat (incl. gommen en bufferen).
- Ontschimmelen van een pakket bouwplannen.

Herverpakken in zuurvrije dozen en mappen door de Erfgoedvrijwilligers:

- Totaal aantal verpakte stukken in 2014: 3922 stuks
- Herverpakken van honderden nummers van documenten uit de ambachtsarchieven.
- Nazicht en zuurvrij (her)inpakken van het archief van de voormalige Commissie van Openbare Onderstand (COO) van Mechelen. Dit rijke fonds omvat archieven van caritatieve en geestelijke instellingen uit voornamelijk het Ancien Régime en de negentiende eeuw. In 2014 werd het werk afgerond. Het volledige archief omvat meer dan 11 000 nummers.
- Het maken en kleven van honderden zuurvrije etiketten op archiefdozen en verpakkingen van documenten.

Herverpakken in zuurvrije dozen en mappen door de medewerkers van het Stadsarchief:

- Totaal aantal verpakte stukken in 2014: 4097 stuks
- Nazicht en zuurvrij herinpakken van dossiers uit de reeks Bouwdossiers, het archief Bevoorrading (WO II) en de overgedragen tijdschriftenverzamelingen van vzw Malinwa Archief, hetgeen aansloot bij de ontsluitingswerkzaamheden.
- Een kleine duizend boeken en tijdschriften van de Erfgoedbibliotheek werden gelijktijdig met hun invoer in de Anetcatalogus eveneens van een geschikte verpakking voorzien.

6.2 Interne calamiteitenplanning

Er werd een aanzet gegeven om een calamiteitenmap en een veiligheidsregister uit te werken. De calamiteitenmap omvat alle documenten die nodig zijn, wanneer een calamiteit zich voordoet. Het veiligheidsregister omvat alle documenten die met de veiligheid van het gebouw te maken heeft (brandweerverslagen, keuringsattesten,...). Zowel de map als het register worden in 2015 voltooid.

Prioritair calamiteitenmateriaal werd aangekocht. Materialen die al geruime tijd niet meer gebruikt werden en plaats innamen, werden afgevoerd of naar het kringloopatelier gebracht.

Er werd navraag gedaan bij verschillende erfgoedinstanties of zij interesse hebben voor de aankoop van oude toestellen van de boekbinderij. Door deze af te stoten kan er ruimte vrij komen in het atelier voor een efficiëntere stockage van (calamiteits)materiaal.

6.3 Depotbeheer

6.3.1 Depot Hof van Habsburg

Aankoop en plaatsing van loggers. In het najaar van 2014 werden alle depots en leeszaal uitgerust met loggers voor metingen van temperatuur en relatieve vochtigheidsgraad.

Aankoop en plaatsing van rekken voor grote formaten. Lokaal 01_12 werd in de zomer voorzien van nieuwe rekken voor archieven en stukken in grote formaten.

De geplande werken aan de ramen werden voorbereid in samenwerking met de architecten van de afdeling gebouwen. Het volledige project omvat de vervanging van alle ramen van het gebouw, dus naast de ramen van de depots ook deze van kantoren en publieksruimtes. Alle ramen zullen een historisch verantwoorde, energiezuinige en conserveringsvriendelijke uitvoering krijgen. Aangezien de werken op subsidiëring kunnen rekenen en een globaal beheersplan voor het gebouw opgemaakt moet worden en bij gevolg een aantal procedures opgestart moeten worden, werd de uitvoering van de werken verschoven naar 2016-2017.

6.3.2 Hulpdepot Douaneplein

Met het ook op de toekomstige opheffing van het hulpdepot werden de nodige voorbereidingen getroffen voor de volledige ontruiming ervan. De depotlijst werd verder gedetailleerd uitgewerkt met het oog op toekomstige selecties ter vernietiging en antischimmelbehandelingen. Een eerste deel van de collectie werd behandeld tegen schimmels en kreeg nadien onderdak in het hoofddepot Hof van Habsburg in afwachting van overbrenging naar het erfgoeddepot.

6.3.3 Erfgoeddepot

Het voorjaar van 2014 stond in het teken van vooronderzoeken en prospectie naar geschikte locatie. Ten einde de visie en praktijk van het provinciaal depotbeleid nog beter te kunnen integreren in het project namen op 5 mei het afdelingshoofd erfgoedontwikkeling en de hoofdarchivaris deel aan de Provinciale Infodag Erfgoeddepots 'Duurzaam Delen' in het Provinciaal Centrum Duurzaam Bouwen en Wonen te Westerlo. Ondertussen werd een nieuwe potentiële locatie gevonden aan de Leuvensesteenweg in deelgemeente Muizen. Op de Alstomsite, waar sedert 1912 de voormalige Rateaufabrieken gevestigd waren, plande een ontwikkelaar een project met woningen en retailfunctie. De deels historische bedrijfsgebouwen vormden voor de ontwikkelaar een moeilijk integreerbaar onderdeel van de site, maar bleken zeer bruikbaar als locatie als erfgoeddepot. In het begin van de zomer besliste het stadsbestuur om over te gaan tot aankoop van de leegstaande bedrijfsgebouwen om er het erfgoeddepot in onder te brengen. Het integraal Erfgoeddepot, Depot Rato, is bestemd voor de stedelijke erfgoedcollecties (musea, Stadsarchief, archeologie) en voor de reserves van de openbare bibliotheek. Daarnaast zal het depot ook een regionale rol vervullen met maximale afstemming op het provinciale depotbeleid.

In het najaar nam de hoofdarchivaris deel aan de sedertdien opgerichte werkgroep, bestaande uit de architecten van architectenbureau Tecro en Krea en de leidende ambtenaren van de afdeling gebouwen en de afdeling erfgoedontwikkeling met de daaronder horende diensten musea, Stadsarchief en archeologie. De hoofdarchivaris droeg bij aan de voorbereidingen en ontwerpen op het vlak van diverse aspecten van archiefdepotbeheer en de inschatting van huidige behoeften van de eigen archiefdienst en van archiefbeheerders in de regio.

7 TOEZICHT EN ADVIES INZAKE DOCUMENTBEHEER STADSADMINISTRATIE

7.1 Begeleiding en advisering inzake documentbeheer

7.1.1 Integratie stadswinkel Huis Bouw in Huis van de Mechelaar

Door de in 2015 geplande opening van stadswinkel Huis Bouw, waar burgers alle info kunnen krijgen i.v.m. bouwen en verbouwen, zullen een aantal diensten vanuit het complex De Zeeridder verhuizen naar het Huis van de Mechelaar. De voornaamste daarvan is de bouwdienst. Naast de verhuis stonden ook de digitale dienstverlening en archivering hoog op de agenda. De hoofdarchivaris maakte deel uit van de werkgroep die het project moest coördineren en startte een archiefbegeleidingstraject op voor alle betrokken diensten in het algemeen en de bouwdienst in het bijzonder. Naast de eigenlijke begeleiding stelde hij een infonota samen met alle afspraken en info i.v.m. de verhuis en eventuele vernietiging van dienstarchieven. Ter ondersteuning van de vragen vanwege de bouwdienst omtrent de digitale bouwvergunning zorgde hij voor een inhoudelijke nota i.v.m. digitale archivering van bouwdoosiers en werd daarover een vergadering belegd met de bouwdienst, ICT en de projectleiding van RWO Vlaanderen.

7.1.2 OCMW-archiefbeheer

Op 23 april besprak de hoofdarchivaris met de betrokken verantwoordelijken het documentbeheer en de planning en organisatie van archiefvernietigingen bij het OCMW. Hij bezorgde daarbij aansluitend documenten met de officiële selectierichtlijnen voor OCMW-archieven, modellen voor bestandsopname en de interne handleiding voor de opmaak van mappenstructuren. Bij wijze van kennismaking en introductie in de archiefwerking van stad organiseerde het Stadsarchief voor de OCMW-medewerkers plaatsbezoeken aan onze instelling op 8 mei en 18 september.

Met het ook op de toenemende nood aan ondersteuning van het OCMW-archiefbeheer en de toekomstige integratie van stad en OCMW was er ook een dringende nood aan reflectie over de toekomstige werking van het archief- en documentbeheer van beide besturen. De hoofdarchivaris legde een nota daarover voor aan het departementshoofd cultuur en de stadssecretaris en vervolgens aan het managementteam Stad-OCMW. Naast het schetsen van de huidige aanpak, noden en perspectieven, pleitte hij aan de hand van een benchmarking met de OCMW's en archiefdiensten van andere Vlaamse centrumsteden voor een versterking van de personeelsinzet en de inzet van gespecialiseerde kennis om deze uitdagingen proactief te kunnen aangaan.

7.2 Advisering en ondersteuning externe erfgoedbewaarders

De archivariissen deelden hun kennis en ervaring en verleenden steun aan externe beheerders van erfgoed van belang voor Mechelen en de regio:

- Malinwa Archief, de archiefwerking van het supportorgaan van KV Mechelen: adviesverlening bij het beheer van het archief.
- Hoembeka, de heemkring van deelgemeente Hombeek: advies omtrent conservering, ontsluiting en collectie-afspraken, waarbij de toekomst op lange termijn van de Hoembeka-collecties aan bod kwam.
- CONTOUR vzw: deze kunstorganisatie, gevestigd in Mechelen, legt zich toe op de creatie en presentatie van bewegend beeld. Het Stadsarchief verleende advies in verband met digitale archivering van videokunstwerken, voorlopig bewaard op DVD's.
- Nekkerhal vzw: advisering in verband met bewaring, selectie en vernietiging van documenten.

- Orde van den Prince – afdeling Mechelen: advisering in verband met digitale klassament, selectie en collectiebeleid

8 INTERNE WERKING

8.1 Personeel

Hilde Van Bulck, halftijdse medewerkster, ging met pensioen en verliet vanaf 1 mei de dienst. Zij was de laatste jaren verantwoordelijk voor onder meer de invoer van gegevens van bouwdoossiers in een specifieke databank en de bijhorende dienstverlening. Vanaf 1 januari 2014 kwam Geert Laarmans als nieuwe voltijdse kracht in dienst bij de archiefdienst. Hij staat voortaan in voor de dataverwerking en opzoekingen van de bouwdoossiers, leeszaalwerking genealogie en interne calamiteitenplanning.

8.2 Vorming

Medewerker Geert Laarmans startte de initiatieopleiding archiefkunde aan de bibliotheekschool in Gent. In deze opleiding worden de elementaire basiskennis en -vaardigheden aangereikt inzake archiefbeheer. Onder meer materiële zorg, depotbeheer en dienstverlening komen aan bod. De modules 'materiële zorg' en 'depotbeheer' heeft hij in 2014 met vrucht beëindigd. De komende jaren zal hij de overige modules verder afwerken om aldus het getuigschrift te behalen.

De beide archivariissen namen deel aan de jaarlijkse Brabantse Archivarissendag in Antwerpen op 7 november. Deze studiedag voor Belgische en Nederlandse archivariissen uit het voormalige hertogdom Brabant werd georganiseerd door de dienst Informatiebeheer van de provincie Antwerpen en had als thema "Het Nieuwe Werken als opportuniteit voor de archivaris/informatiebeheerder".

Archiefmedewerkers Axel Vaeck en Geert Laarmans namen deel aan een studienamiddag voor leeszaalmedewerkers van archieven op 15 mei bij FARO in Brussel. Dit vormings- en netwerkmoment stond in het teken van thema's als privacy, auteursrechten, genealogie en bepaalde aspecten van de leeszaalwerking.

In het kader van de opstart van het nieuwe archiefbeheersysteem volgde archivaris Dieter Viaene in oktober en november de 3-daagse initiatie cursus "Beschrijven van archieven en erfgoed met ICA-AtoM" aan de Bibliotheekschool in Gent.

In functie van het dossier rond het erfgoeddepot woonde de hoofdarchivaris op 5 mei de Provinciale Infodag Erfgoeddepots 'Duurzaam Delen' bij. Die vond plaats in het Provinciaal Centrum Duurzaam Bouw en Wonen te Westerlo en behandelde het duurzaam bouwen en onderhouden van erfgoeddepots.

8.3 Interne werkprocessen vastleggen in procedures

De verslaggeving van de teamvergaderingen en de opvolgingstabel van lopende projecten en activiteiten werden vereenvoudigd en gesystematiseerd.

8.4 Externe communicatie

Er werd gestart met de opmaak van een communicatieplan en een aanzet gegeven om de communicatie naar bezoekers te vereenvoudigen en te stroomlijnen. Een infobundel voor in beide leeszaalen is in opmaak en wordt gefinaliseerd in 2015.

8.5 Advisering straatnaamgeving

Hoofdarchivaris Willy Van de Vijver verleende adviezen bij de straatnaamgeving voor de parallelweg langsheen de N15 (omgeving Nekkerhal).

9 ONDERSTEUNING EN NETWERKING

9.1 Kennisdeling

Het Stadsarchief ondersteunde mee de FARO- opleiding Modulair vormingstraject Duurzaam Digitaal Beheren. De archiefdienst stelde haar infrastructuur ter beschikking, nam met enkele medewerkers actief deel en bood de eigen vrijwilligers kans om met deze materie kennis te maken. De in het Stadsarchief gegeven modules waren:

Module 2 - CEST-richtlijnen voor beheerders van digitale collecties -Registreren (29 september.)

Module 3 - CEST-richtlijnen voor beheerders van digitale collecties- Digitaliseren (7 april)

Module 4 -CEST-richtlijnen voor beheerders van digitale collecties -Bewaren (7 april)

Module 5 - CEST-richtlijnen voor beheerders van digitale collecties -Verspreiden (29 september.)

Module 6 - Basisvorming digitaliseren, digitaal bewaren en online publiceren (25 november.)

Verder deelde het Stadsarchief haar kennis met andere actoren binnen de erfgoedsector:

Archivaris Dieter Viaene gaf op 17 maart 2014 een lezing over het gebruik van Facebook voor en door archieven tijdens de WAP-dag in Ieper (West-Vlaams Archievenplatform) en op 8 mei verschaftte hij tijdens een bijeenkomst bij FARO de nodige toelichting bij het traject van het Kwaliteitslabel voor de nieuwe lichting aanvragers. Vanuit de eigen ervaring met de vrijwilligerswerking nam hij ook deel aan een bevraging rond vrijwilligerswerking door Sint-Lukasarchief vzw. Deze bevraging kwam er onder de vorm van een rondetafelgesprek bij FARO Aan dit gesprek namen verschillende spelers uit de sector deel.

Hoofdarchivaris Willy Van de Vijver nam deel aan de stuurgroep ter voorbereiding van de VVBAD-studiedag "Focus op het imago van bibliotheken en archieven" die in 2015 in Mechelen zal doorgaan. De stuurgroep kwam in 2014 vier maal samen.

Verder fungeerde hij in het najaar ook als jurylid bij de Selectie diensthoofd Toerisme en Erfgoed van Stad Aalst.

In opdracht van het CVO Provincie Antwerpen verzorgde de hoofdarchivaris op 26 september, 21 oktober. en 4 november. Een aantal lessen en presentaties in verband met de geschiedenis van Mechelen in de 17de en 18de eeuw. Deze kaderden in de opleiding voor stadsgids in Mechelen, in samenwerking met dienst Toerisme Mechelen en de plaatselijke gidsenbond.

9.2 Oprichting regionaal archievenoverleg DYNA'MK

Tussen de werkingen van de grote en middelgrote archieforganisaties en deze van de kleinere partners in de archiefsector tekent zich al geruime tijd een steeds wijdere kloof af. De kleinere 'spelers' in de regio ontbreekt het vaak aan mankracht, middelen en professionele omkadering om hun werking op een hoger niveau te tillen. De risico's op verlies aan waardevol archivalisch erfgoed en relevante overheidsinformatie tekenen zich scherp af. Een brede alomvattende oplossing daarvoor is er jammer genoeg niet, maar een vlotte doorstroming van know how en het gezamenlijk ontwikkelen van best practices op diverse domeinen kunnen op het terrein positieve aanzetten geven tot verbetering.

In de loop van 2014 kwamen daarom vertegenwoordigers van de erfgoedcellen van Mechelen en Kempen Karakter, de stadsarchieven van Mechelen en Lier en het Aartsbisschoppelijk Archief Mechelen een zestal keren samen om de oprichting van een samenwerkingsverband voor te bereiden. In de loop van de voorbereidingen werd ook Heemkunde Vlaanderen daarbij betrokken. Archivarissen en erfgoedcoördinatoren brachten een 10-tal thema's naar voor. Deze varieerden van aspecten van depotbeheer en collectiebeleid tot vrijwilligerswerking. Daarnaast werd een structuur uitgetekend met een permanente stuurgroep en thematische werkgroepen die in de loop van een af te spreken termijn naar een concreet, nuttig resultaat toewerken. De werkgroepen zijn gericht op uitwisseling van kennis en op de ontwikkeling van concreet toepasbare instrumenten en modellen. Tijdens een eerste kennismakings- en opstartbijeenkomst op 18 december 2014 werd in Lamot het archievenoverleg formeel opgericht en kreeg het de naam "DYNA'MK": "Dynamisch Archievenplatform Mechelen – Kempen". Op basis van een rondvraag m.b.t. de noden bij alle archiefbeherende organisaties in beide regio's werden daarna werkgroepen samengesteld rond de thema's digitaal documentbeheer, selectie en vernietiging, gemeenschappelijke ontsluiting en vrijwilligerswerking.